

Awers i rewers Medalu Wojska,
fot. Muzeum AK

Walki w Okręgu Lublin AK

Żołnierze oddziału partyzanckiego
Wojciecha Rokickiego „Nerwy”, fot. domena publiczna

Oddział Edwarda Błaszczaka „Groma”,
fot. domena publiczna

Okręg Lublin AK do udziału w akcji „Burza” przystąpił, mierząc się z nękającymi ten rejon problemami narodowościowymi. Trwały tu liczne walki z nacjonalistami ukraińskimi, szczególnie w Obwodzie Hrubieszów. Okręg miał wystawić: 3 Dywizję Piechoty Legionów AK, 9 Dywizję Piechoty AK, 15 Pułk Piechoty AK oraz jako wspierające: 27 Wołyńską Dywizję Piechoty AK i oddziały Batalionów Chłopskich. Jednak ze względu na szybkie przesuwanie się Armii Czerwonej w kierunku Wisły nigdzie nie doszło do utworzenia formacji większych niż pułk. Zmobilizowane siły liczyły ok. 12 tys. uzbrojonych żołnierzy.

Działania rozpoczęły się 20 lipca 1944 r. i objęły praktycznie cały teren Lubelszczyzny. 21 lipca 27 Wołyńska Dywizja Piechoty AK wyzwoliła samodzielnie Kock, Firlej i Lubartów, wypierając z tych miast Niemców.

Zgodnie z założeniami oddziały AK atakowały wycofujące się niemieckie jednostki na szlakach komunikacyjnych (m.in. na szosach Zamość – Krasnystaw i Biłgoraj – Zwierzyniec). Samodzielnie wyzwolono Bełżec, Wawolnicę, Końskowolę, Poniatową. Współdziałając z oddziałami sowieckimi wyparto Niemców z co najmniej 25 miast i miasteczek, m.in.: Chełma, Tomaszowa, Krasnegostawu, Zwierzyńca, Białej Podlaskiej, Dębina, Garbowa, Łukowa, Międzyrzecza, Puław. Walki o Lublin trwały trzy dni i ostatecznie został on zajęty 25 lipca.

Według meldunków przeprowadzono ok. 150 akcji bojowych, w których zabito ok. 1 tys. Niemców, wzięto do niewoli ok. 1,2 tys. żołnierzy, zdobyto lub uszkodzono co najmniej siedem czołgów i 31 samochodów, zdobyto 24 działa i ok. 600 sztuk broni.

Karabin samopowtarzalny SWT 40, fot. Muzeum AK

Pomimo współdziałania polsko-sowieckiego przy wypieraniu sił wroga z miast i miasteczek Lubelszczyzny, obietnic składanych przez dowódców pierwszoliniowych oddziałów sowieckich, że „Sowiety nie będą wtrącać się do spraw wewnętrznych polskich, że pozostawia Polakom zupełną swobodę rządzenia sobą”, rozbijanie oddziałów Armii Krajowej rozpoczęło się jeszcze w trakcie walk. Już 25 lipca w Skrobowie 27 WDP AK została zmuszona do złożenia broni.

30 lipca Sowietci rozbili pozostałe oddziały. Dzień później Okręgowy Delegat Rządu RP w Lublinie Władysław Cholewa oraz komendant Okręgu Lubelskiego płk Kazimierz Tumidajski „Marcin” zostali zaproszeni do gen. Berlinga, po czym aresztowani i 4 sierpnia przewiezieni do moskiewskiego więzienia Lefortowo. „Jesteśmy rozbrojeni przez Bolszewików – koniec AK – Niech żyje Polska!” – taką depezę, wysłaną z nadajnika 77 w Zamościu, odebrano w Sztabie Naczelnego Wodza w Londynie. Tę depezę uznaje się za koniec „Burzy” na Lubelszczyźnie.

Odnaka pamiątkowa 15 Pułku Piechoty
„Wilków” Wojska Polskiego, fot. Muzeum AK

Płk Kazimierz Tumidajski,
fot. domena publiczna

Żołnierze oddziału partyzanckiego Józefa Śmiecha „Ciąga”,
fot. domena publiczna

MUZEUM AK - INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA I WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO